

Kirkemøtet 2015 – Program og saksliste

Sammendrag

Det er Kirkerådet som i henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 første og annet ledd, forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles, og som har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføringen av møtet.

Kirkerådet bes derfor på dette møtet å vedta en foreløpig saksliste og å drøfte programmet for Kirkemøtet 2015. Kirkemøtet 2015 finner sted i Trondheim, med møtestart torsdag 9. april og avslutning onsdag 15. april.

Forslag til foreløpig saksliste inneholder 19 saker, hvorav 16 saker går til ordinær komitebehandling.

Forslag til vedtak

.1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2015:

KM 1/15	Innstilling fra protokollkomiteen
KM 2/15	Valg og oppnevninger
	1. Valg av dirigentskap
	2. Valg av tellekorps
	3. Fordeling av medlemmer på komiteer
	4. Valg av komiteledere
	5. Oppnevning av nominasjonskomite for KM 2016-2020
KM 3/15	Orienteringssaker
KM 4/15	Den norske kirkes grunnlag
KM 5/15	Utprøving av liturgisk musikk
KM 6/15	Vigsling og liturgisk drakt for kantor

- KM 7/15 Undervisningstjenesten i Den norske kirke
- KM 8/15 Statsbudsjettet 2016. Tilskuddsforvaltning
- KM 9/15 Kirke og helse
- KM 10/15 Staten og Den norske kirke – et tydelig skille. Høring
- KM 11/15 Opprettelse av kontrollutvalg og justering av retningslinjer for Kirkemøtets protokollkomite
- KM 12/15 Mindre endringer i Kirkemøtets forretningsorden
- KM 13/15 Forskrift om ordning for døvemenigheter og døveprestetjenesten
- KM 14/15 Opprettelse av samisk menighet i sørsamisk språkområde – permanent ordning

- KM 15/15 Prinsipper for kirkebygg

- KM 16/15 Regler for bruk av kirkene
- KM 17/15 Regler om liturgisk inventar og utstyr
- KM 18/15 Regler for bruk av kirkens klokker
- KM 19/15 Fremtidig organisering av Det praktisk-teologiske seminar

2. Kirkerådet ber direktøren arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2015 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.

3. Kirkerådet vedtar den foreslåtte fordeling av sakene på de ulike kirkemøtekomiteene.

4. Kirkerådets medlemmer sitter samlet under Kirkemøtets plenumsforhandlinger. Direktøren bes om å legge forholdene til rette så rådet får anledning til å komme sammen for nødvendige drøftinger under Kirkemøtet.

Saksorientering

Foreløpig saksliste 2015

Kirkeloven § 24 gir rammer for Kirkemøtets oppgaver og for hvilke saker som skal forelegges Kirkemøtet. Dette må Kirkerådet forholde seg til når det vedtar hvilke saker Kirkemøtet skal behandle.

Kirkemøtets forretningsorden gir bestemmelser om hvem som kan anmelde saker til Kirkemøtet og inneholder regelverk for gjennomføringen av møtet. Regelverket fastsetter også hvordan sakene skal behandles. Kirkerådet har ikke mottatt forslag til saker fra noen ekstern instans.

Forslag til saksliste 2015

KM 1/15	Innstilling fra protokollkomiteen
KM 2/15	Valg og oppnevninger
	1. Valg av dirigentskap
	2. Valg av tellekorps
	3. Fordeling av medlemmer på komiteer
	4. Valg av komiteledere
	5. Oppnevning av nominasjonskomite for KM 2016-2020
KM 3/15	Orienteringssaker
KM 4/15	Den norske kirkes grunnlag
KM 5/15	Utprøving av liturgisk musikk
KM 6/15	Vigsling og liturgisk drakt for kantor
KM 7/15	Undervisningstjenesten i Den norske kirke
KM 8/15	Statsbudsjettet 2016. Tilskuddsforvaltning
KM 9/15	Kirke og helse
KM 10/15	Staten og Den norske kirke – et tydelig skille. Høring
KM 11/15	Opprettelse av kontrollutvalg og justering av retningslinjer for Kirkemøtets protokollkomite
KM 12/15	Mindre endringer i Kirkemøtets forretningsorden
KM 13/15	Forskrift om ordning for døvemenigheter og døveprestetjenesten

- KM 14/15 Opprettelse av samisk menighet i sørsamisk språkområde – permanent ordning
- KM 15/15 Prinsipper for kirkebygg
- KM 16/15 Regler for bruk av kirkene
- KM 17/15 Regler om liturgisk inventar og utstyr
- KM 18/15 Regler for bruk av kirkens klokker
- KM 19/15 Fremtidig organisering av Det praktisk-teologiske seminar

Kommentarer til sakene

KM 2/15 5. Oppnevning av nominasjonskomite for KM 2016-2020

Kirkemøtet 2015 skal i følge Regler for valg av Kirkeråd § 2-1 velge en nominasjonskomité til å forberede neste Kirkemøtes valg av nytt Kirkeråd for perioden 2016-2020. Ved tidligere valg har nominasjonskomiteen også forberedt valg av Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd. Det forutsettes derfor at nominasjonskomiteen som velges, forbereder valget i 2016 til alle tre råd. Kirkerådet vil i sitt desembermøte få til behandling forslag på sammensetning av nominasjonskomite.

KM 4/15 Den norske kirkes grunnlag

Kirkemøtet ba i sak 6/14 om at Kirkerådet i 2015 skulle legge frem en sak om *Den norske kirkes grunnlag* på Kirkemøtet i 2015 for slik å gjøre det mulig for Kirkemøtet å angi retning for det videre arbeid med overordnet kirkelig regelverk. I saken skal det redegjøres for kirkens læregrunnlag og hvilke områder en særskilt lovregulering av Den norske kirke bør omfatte.

KM 5/15 Utprøving av liturgisk musikk

Kirkemøtet besluttet under konstitueringen at *Liturgisk musikk blir behandlet som sak ved KM 2015*. Kirkerådet behandlet i sak 23/14 prosedyre for denne saken, og får kirkemøtesaken til førstegangs behandling i septembermøtet.

KM 6/15 Vigsling og liturgisk drakt for kantor

Kirkerådet behandlet i sak 13/14 spørsmålet om vigsling og liturgisk drakt for kantor. Saken har nå vært på høring, jf KR-sak 32/14, og fremmes på nytt for Kirkerådet, før den oversendes Bispemøtet for læremessig uttalelse.

KM 7/15 Undervisningstjenesten i Den norske kirke

Kirkerådet behandlet i sak 13/14 spørsmålet om vigsling og liturgisk drakt for kantor. Saken har nå vært på høring, jf KR-sak 33/14, og fremmes på nytt for Kirkerådet, før den oversendes Bispemøtet for læremessig uttalelse.

KM 8/15 Statsbudsjettet 2016. Tilskuddsforvaltning

Kirkemøtet har fra og med 2014 ansvar for tilskuddsforvaltningen for ulike kirkelige organisasjoner og bispedømmerådene. På bakgrunn av den statlige tildelingen for 2015 må Kirkemøtet foreta sin prioritering.

KM 9/15 Kirke og helse

Spørsmålet om hvordan kirkens helseoppdrag forstås i vår tid, og hvilke helsetilbud og tjenester kirken skal ha medansvar for drøftes i ulike fora. Disse spørsmålene reises i sak til Kirkemøtet. Det er ønskelig både å få en debatt og en allmenn bevissthet rundt disse spørsmålene.

KM 10/15 Staten og Den norske kirke – et tydelig skille. Høring fra KUD

Kulturdepartementet offentliggjorde 2. september et høringsnotat med ovennevnte tittel. Høringsnotatet inneholder forslag til endringer i kirkeloven. Det vil pågå en bred høring frem til 1. november. Etter at høringen er avsluttet og svarene gjennomgått vil saken komme tilbake til Kirkerådet for så å bli oversendt Kirkemøtet for uttalelse. Planen er at det legges frem en lovproposisjon til behandling i Stortinget våren 2016, og at den kan tre i kraft i 2017.

KM 11/15 Opprettelse av kontrollutvalg og justering av retningslinjer for Kirkemøtets protokollkomite

Kirkemøtet har til nå hatt en protokollkomite som har hatt som oppgave å se til at de sentralkirkelige råd følger opp de vedtak som fattes av Kirkemøtet. I tiden som kommer vil det være behov også for et kontrollutvalg som blant annet kan kontrollere Kirkerådets økonomiske disposisjoner, med et oppgavefelt som kan sammenliknes med kontrollutvalg i kommunene.

KM 12/15 Mindre endringer i Kirkemøtets forretningsorden

Det er behov for å foreta mindre endringer i Kirkemøtets forretningsorden. Det legges ikke opp til en fullstendig gjennomgang av forretningsordningen, men nødvendige justeringer som er en konsekvens av allerede fattede vedtak. Denne saken legges frem for Kirkerådet i desember.

KM 13/15 Forskrift om ordning for døvemenigheter og døveprestetjensten

På bakgrunn av at Kongens myndighet til å fastsette særskilt ordning for døvemenigheter og andre kategorialmenigheter er delegert til Kirkemøtet (se lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 2 tredje ledd, jf. kgl. res. 13. desember 2013) må Kirkemøte gjøre nødvendige justeringer i de gjeldende forskrifter for døvemenigheter som følge av delegasjon, jf KR-sak 41/14

KM 14/15 Opprettelse av samisk menighet i sørsamisk språkområde – permanent ordning

Denne saken reises både på bakgrunn av delegasjonen vedrørende kategorialmenigheter, se over, men også fordi samisk menighet i sørsamisk språkområde frem til nå har vært en prøveordning. Det fremmes nå forslag om at ordningen gjøres varig.

KM 16-19/15 Prinsipper for kirkebygg, regler om bruk av kirkene, om liturgisk inventar og utstyr og om bruk av kirkens klokker.

Kirkemøtet har siden 1990 hatt myndighet til å fastsette regelverk om bruk av kirkene, liturgisk inventar og utstyr og bruk av kirkens klokker. De nyere kirkebyggsaker reiser prinsipielle problemstillinger som det er behov for å avklare, videre er det behov for revisjon av regelverkene, blant annet som en oppfølging av gudstjenesteformen. Det vises til KR-sak 15/14 med påfølgende høring, og KR-sakene 35/14, 44/14 og 49714.

KM 20/15 Fremtidig organisering av Det praktisk-teologiske seminar

Forvaltningsreformen for et tydelig skille mellom stat og kirke nødvendiggjør en endring av Det praktisk-teologiske seminars (PTS) organisering. PTS har til nå vært direkte underlagt kirkeavdelingen i Kulturdepartementet, men som en konsekvens av forvaltningsreformen har departementet igangsatt en vurdering av fremtidig organisering. Det er varslet at det kommer en høring om denne saken, men den er foreløpig ikke mottatt. Det er derfor usikkert om saken kan reises for Kirkemøtet i 2015.

Fordeling av saker på komiteene

Som det fremgår av sakslisten er det ujevn fordeling av saker innenfor de ulike saksområder den enkelte komite har ansvar for. Svært mange saker skulle vært plassert i komite D - Kirkeordningsspørsmål. Det er imidlertid nødvendig å forta en noenlunde jevn fordeling av sakene mellom komiteene, flere komiteer får derfor saker som strengt tatt er utenfor deres egentlige saksområde.

Komité A – Gudstjeneste og evangelisering

- KM 5/15 Utprøving av liturgisk musikk
- KM 6/15 Vigsling og liturgisk drakt for kantor

Kommentar: De ovennevnte saker hører tematisk hjemme i denne komiteen, selv om KM 6/15 også kunne vært lagt til komite E.

Komité B – Undervisning

- KM 7/15 Undervisningstjenesten i Den norske kirke
- KM 8/15 Statsbudsjettet 2016. Tilskuddsforvaltning

Kommentar: Sak KM 7/15 har ulike elementer, og kunne vært lagt til både komite A og komite E i tillegg til komite B. Av praktiske årsaker foreslås det at den legges til komite B, sammen med KM/15. Komite behandlet *Kirkerådets tilskuddsforvaltning* i 2014, og har således opparbeidet seg noe kompetanse på økonomisaker. Fra og med Kirkemøtet 2016 vil det bli foreslått opprettet et egen komite for økonomisaker. Dersom KM 19/15 blir ferdigstilt for behandling til Kirkemøtet 2015 vil den bli plassert i denne komiteen.

Komité C – Diakoni og samfunnsspørsmål

- KM 9/15 Kirke og helse
- KM 11/15 Opprettelse av kontrollutvalg og justering av retningslinjer for Kirkemøtets protokollkomite

Kommentar: KM 9/15 hører tematisk hjemme i denne komiteen. Sak 11/15 burde tematisk vært i komite D, men av hensyn til fordeling av arbeidsmengde foreslås den behandlet i komite C.

Komité D – Kirkeordningsspørsmål

- KM 4/15 Den norske kirkes grunnlag
KM 10/15 Staten og Den norske kirke – et tydelig skille. Høring

Kommentar: Disse to sakene hører tematisk hjemme i denne komiteen.

Komité E – Personal og utdanning

- KM 15/15 Prinsipper for kirkebygg
KM 16/15 Regler for bruk av kirkene
KM 17/15 Regler om liturgisk inventar og utstyr
KM 18/15 Regler for bruk av kirkens klokker

Kommentar: Ingen av sakene til KM 2015 hører naturlig inn under denne komiteen, se likevel kommentarer over. Alle saker som er foreslått til denne komiteen kunne vært lagt både til komite A og D, men for å få en jevn fordeling foreslås sakene 15, 16,17 og 18 lagt til komite E. Disse sakene hører naturlig sammen.

Komité F – Informasjon og mellomkirkelige spørsmål

- KM 12/15 Mindre endringer i Kirkemøtets forretningsorden
KM 13/15 Forskrift om ordning for døvemenigheter og døveprestetjenesten
KM 14/15 Opprettelse av samisk menighet i sørsamisk språkområde – permanent ordning

Kommentar: Bortsett fra sak 14/15 hører ingen av de andre sakene inn under denne komiteen. Igjen er det hensiktsmessighetsbetraktninger som er årsak til saksfordelingen.

Kirkemøtet 2014

Hotellfasiliteter og program

Tilbakemeldingene er jevnt over gode når det gjelder hotellet i Kristiansand , både mht måltider, møterom og soverom, selv om enkelte forhold kunne vært bedre. Enkelte komiterom er for små, plenumssalen er for lang, slik at det blir for lang avstand frem til talerstol for dem som sitter bakerst. Hotellets soverom som ikke har vindu ut i friluft blir for varme.

Administrasjonen har fått positive tilbakemeldinger på behandlingen av hovedtemaet Fri til å tale, tro og tjene med innleggene fra hhv rådgiver Bente Engelsen og gen. sekretær Olav Fykse Tveit.

Arbeidet i komiteene fungerte greit, og det er kommet gode tilbakemeldinger både på komiteledelse og sekretærhjelp. Også i år var det noe ulik arbeidsbelastning på de forskjellige komiteene.

Saksbehandling

Kirkemøtet hadde 15 saker på agendaen på dette møtet, hvorav 12 ble komitebehandlet og gikk videre til vedtak i plenum. Saken om *Ekteskapsforståelsen* ble krevende å behandle. Det knyttet seg på forhånd stor spenning til denne saken, og behandlingen ble fulgt av mange både i salen og på web-tv. For å få en best mulig behandling av saken ble det gitt forlenget taletid i forhold til øvrige saker, og først sent i debatten ble det satt strek. Dette medførte lang talerliste og dermed sen kveld før første gangs behandling kunne avsluttes. For at ingen skulle oppleve utidig press, ble det vedtatt å gjennomføre voteringene skriftlig når forslagene skulle stemmes over ved 2.gangs behandling. Likeledes ble voteringsorden grundig gjennomgått før saken ble satt til avstemning.

Debatten viste at Kirkemøtes delegater hadde ulike posisjoner, og til tross for forsøk på å finne kompromisser var det ingen av forslagene om h.h.v forbønns- eller ekteskapsliturgi som fikk flertall. Stemningen etter sluttbehandlingen var nok for mange preget av usikkerhet; hvor går vi videre, og hva er nå føringene når det gjelder eventuell forbønn for likekjønnede par.

I etterkant av Kirkemøtet er beslutning om å avholde skriftlig avstemning i ekteskapsaken blitt kritisert. KMs forretningsorden § 7-5 åpner for dette: *Avstemning foregår enten ved å vise stemmetegn eller ved skriftlig avstemning (2.ledd)*. Kirkerådet bes drøfte om denne paragrafen skal foreslås endret i tilknytning til KM sak 12/15 Mindre endringer i Kirkemøtets forretningsorden.

Kirkerådets rolle under Kirkemøtet

Det er Kirkerådet som legger sakene frem for Kirkemøtet. Likevel har ikke rådet, verken ved leder eller øvrige medlemmer noen fremtredende plass under Kirkemøtet. Rådsmedlemmene sitter sammen med sine bispedømmeråd, og identifiserer seg muligens primært som bispedømmerådsmedlemmer i løpet av Kirkemøtet.

I henhold til KMs forretningsorden § 3-2 er det dirigentskapet som undertegner eventuelle resolusjoner eller hilsener som blir sendt under Kirkemøtet. Dette er blitt forstått slik at det er hoveddirigent som er den fremste representant for Kirkemøtet mens møtet er samlet.

I ettertid kan det være grunn til å spørre om Kirkerådet bør ha en mer tydelig rolle under Kirkemøtet, ikke minst under en så vanskelig sak som ekteskapsforståelsen. Biskopene samles til rådslagning flere ganger under et Kirkemøte. Det er grunn til å drøfte om også Kirkerådet skal ta tydeligere lederskap under Kirkemøtet, dette gjelder sammen med de øvrige medlemmene. Under Kirkemøtet er dagene fulle, men gjennom f.eks felles middager et par dager ville det være mulig å samkjøre seg noe. Videre ville det være et tydelig signal overfor Kirkemøtet om Kirkerådet satt samlet i plenumssalen, i stedet for å sitte sammen med sine bispedømmeråd. Dersom rådet ønsker å sitte samlet, bør det vurderes om dette også skal gjelde for rådslederne av MKR og SKR. De sitter i Kirkerådet med tale og forslagsrett, men uten stemmerett, og kan ikke sies å være ansvarlige for det som legges frem for Kirkemøtet, på samme måte som de ordinære medlemmene.

Erfaringene fra Kirkemøtet 2014 gjør at Kirkerådet bør drøfte egen rolle under Kirkemøtet, muligheten for rådslagning under møtet samt plassering i plenumssalen.

Tid og sted for Kirkemøtet

Kirkemøtene i 2013 og 14 ble avholdt i Kristiansand. De ansatte ved hotellet la forholdene godt til rette slik at Kirkemøtet kunne avvikles best mulig. Det viste seg imidlertid at flere av komiterommene var for små, det er krevende å sitte over lenger tid i komiterom med dårlig luft. Administrasjonen besluttet derfor å legge ut Kirkemøtene 2015-2017 på offentlig anbud. Resultatet av dette er at det nå er inngått en 3-årig kontrakt med Rica Nidelven Hotell i Trondheim. Kirkemøtet 2015 blir avholdt i perioden 9.- 15.april. Dette er et døgn lengre enn hva som har vært tilfellet de siste årene. Vi håper at forlengelsen gjør at det blir noe mer ro over forhandlingene.

Program

Når Kirkemøtet nå skal avholdes i Trondheim muliggjør dette at vi kan nyte godt av fasilitetene i Erkebispegården og Nidarosdomen.

Åpningsgudstjenesten avholdes i Nidarosdomen. Det er allerede innledet et samarbeid med domprosten og hennes medarbeidere.

Videre vil åpningsmøtet og middagen avholdes i Erkebispegården, i henholdsvis Eysteinsalen og Herresalen. Trondheims ordfører Rita Ottervik inviterer Kirkemøtets delegater til middag i Herresalen etter åpningsmøtet og plenumsdebatten.

Det er nedsatt en planleggingskomite med ressurser fra Nidaros bispedømmekontor og domkirken menighet foruten Kirkerådets sekretariat. Det er også etablert samarbeid med byens ordfører, Sør- og Nord Trøndelags fylkeskommuner, videre er det også kontakt inn mot Restaureringsarbeidet og Olavsfestdagene. Tanken er om mulig å inngå et samarbeid med Olavsfestdagene om blant annet kulturelle innslag under Kirkemøtene fremover.

Det er flere emneområder som kan være naturlig å ta opp når Kirkemøtet er lagt til Trondheim, f.eks. Olavsarven og Pilegrimsarbeidet. En viktig sak på Kirkemøtet 2015 er Kirke-helse. Mange er opptatt av det helsebringende element ved pilegrimsvandringene, så her er det mulig å få til gode kombinasjoner. Det vil også være en målsetting å besøke Stiklestad under ett av Kirkemøtene. Det er svært ulike syn på det fokuset som er på hellig Olav under f.eks. Olavsfestdagene, noe ikke minst pressen gjenspeilte i sommer. Det kan derfor være nyttig å få Olavsarven og Olavstradisjonen belyst fra ulike ståsteder under Kirkemøtet. Det vil også være naturlig å markere av Kirkemøtet avholdes i sørsamisk område, Nidaros biskop har ansvar for det sørsamiske. Det samiske kan komme til uttrykk på ulike måter, både ved kulturelle- og temamessige innslag.

Det arbeides også for å få til en kulturkveld under Kirkemøtet, jfr. arrangementene på Kilden under Kirkemøtene i Kristiansand.